

# J E L E N K Ö R.

88. szám.

Pest szombat november 2dikán.

1833.

Foglalat: Magyarország (RR. tanácskozási a' burgonya-pályinka égetés fölött: FFink Bécsben; Appel; Bajzáth; dunamelléki Magyarok a' boroszlai tud. gyűlésen; Kaposvári magyar-egyesület; Barra dr.; Vakok-intézetbeli jótévedés; Oct. 25iki lotter.). Anglia. Franciaország (Journal des Débats a' spanyol hírekről; Gen. Valdes nyilatkozása). Hollandia (Schwarzenberg hg a' király- 's ministeriummal, 's t. más). Portugália (az ifju Bourmont levele). Spanyolország (Bayonnei, madriti és saragossai tudósítások a' carlosista lázongás ágairól; Rayneval; Sarstfield; Santos-Ladron; Verasteguy proclamatióstud; Espina, Castanjon 's több eff.). Görögország (Francilis pártos szándéka; Tinos szigete). Elegyhírek. Bankrészevény.

## MAGYARORSZÁG.

Pozsony: az oct. 26. 's 28kán tartott országos ülésben az urbéri tárgyokról kerülőleg készített üzeneten tanácskoztak RRink 's a' 3dik cikkely 2dik fejezetének azon szakát, melly a' jobbágyoknak burgonyából (pityóka, v. kolompér) égett-italt (pálinkát) készíthetni enged, fontolgaták, 's jobbadán ez üzenetbeli határozatuknál maradtak, a' vélemény-különbözés azonban a' két Tábla közt kölcsönös felvilágosítás által lassanként oszladozni kezd

Cs. kir. Felségink oct. 29kén morva 's csehországi és felső ausztriai utjokból 3 hónapos távollét után a' legkivánatosb egészségben visszaérkeztek Bécsbe az egész népegyetemtől leirhatatlan örömmel fogadtatva.

Fels. Urunk Kapocsányi Appel Károlynak a' Hunyady gr. jószágai kormányzójának a' württembergi királytól diszjutalmul ajándékozott württembergi k. koronarend lovagkeresztjét elfogadni 's viselni megengedni kegyeskedett.

A' m. k. u. Kanczellária a' fumei kormányzóknél megürült másod titoknokságra Bajzáth Rudolf eddigi kormányzóki concipistát nevezé ki.

Losonez oct. 25ikén: Az iránt, miben a' külföld előnkbe rugtatott, legyen az bármilly ága az isméretnek, hazánkban fejlődő lelkesülés 's utántörtető figyelem szólítá ki a' külföldre Kubinyi Ferencz nógrádi főszolgabíró, Prónay Gábor báró, Radvánszky Antal zólyomi főjegyző és Zipser Kerestely András dr. és besztercei professor urakat a' német természetvizsgálók és gyógyászoknak az idén Boroszlóban tartatott gyűlésében részveendő-kül. Nógrád, mint Jelenkorunk 82. sz. jelenté, örvendő irással bocsátá utra keble' kedvenczét a' tudós külföld színének vizsga-

szemei elébe, 's a' visszatértet következő válasz kíséré övéi közé: „Nógrád vármegye mélt., nemes, főtiszt., nagyérdemű praelatusi-országbárhoi- zaszlói- és nemesinek szerencsések alázatosan jelenteni az alulrottak, hogy tek. és ns Kubinyi Ferencz főszolgabíró ur több nemes és tudós, nekünk felette kedves honfitársival együtt a' német természetvizsgálók és gyógyászok boroszlai gyűlését jelenlétével megörvendezetvén, azzal bizonyáglevelét és tek. Nógrád vármegye barátságos üdvözetét közlötte legyen. Ennek folytában a' legelső közgyűlésben, sept. 18ikán olvastatott fel 's közörömmel és szíves köszönettel fogadtatott a' nevezett levél 's az alólirott ügyelők (Geschäftsführer) megbizattak az egész gyülekezetnek 's különösen sziléziai földieknek részről legmélyebb és alázatos köszönetet kinyilatkoztatni Nógrád vármegyének, szomszédi érzelmeinek e' bizonyítványaért 's barátságos részvéteért. E' díszteljes megbizást midőn ezennel teljesítenők, örömmel használjuk ez alkalmat azoni örömnöknek nyilvánítására is, hogy báró Prónay Gábor magyar zaszlós, Kubinyi Ferencz főszolgabíró, Radvánszky Antal főjegyző és Zipser Kerestely András dr. és besztercei professor urak gyűlésünket jelenlétükkel megtisztelvén, tudós és szeretetre méltó voltokkal annak hasznára és öröme' re váltak. Mély tisztelettel 's készséggel van szerencsénk maradni Boroszlóban sept. 25ikén 1833. Tek. Nógrád vármegyének

alázatos szolgái  
W e n d t. O t t o.

Egy tudós gyülekezetnek illy diszes bizonyítványából látná bár a' külföld ferde ítéleteit honunkról, 's némulnának el a' fondor nyelvnek olly rágalmi, millyenek „Die Ungarn wie sie sind. Von August Ellrich. Berlin 1831.“ 's „Der pesther Jahrmarkt“ czi-

mű tollnyomorékokban táltattak a' közön-  
ség elibe; nyilnának fel közöttünk is sze-  
meik azoknak, kik „Sollen wir Magyaren  
werden?“ irójaként makranczos buzgóság-  
ból vonakodnak fényt látni ott, hol a' nyúl-  
szív sem tarthat sötétség sűrűjébe fulhatás-  
tól; 's látnák mind két rendbeliek, hogy ná-  
lunk a' tudományok nem jutottak polusi fagy-  
honba, hol dideregniök kellene; de, mint  
keleti származathoz illik, hő keblünkben té-  
res tanyára leltek. Ohajtható, hogy Kubí-  
nyi Ferencz ur, ki nemesak fáradatlanul  
munkálja hatása körében a' megye javát,  
hanem hivatalától felmaradt idejét ó korunk  
nevezetességi szorgos gyűjtésire is fordít-  
ja költség-kiméretlenül, díszesíténé bár li-  
teraturánkat utazási tapasztalatának közre-  
bocsátásával 's a' német tudósak e' gyűléseik  
megszüntével tenné közöttünk felejtethetlenné  
az utólsót (mellyben Zipser urral az érczé-  
szeti — mineralogicus —, Prónay Gábor ur  
a' füvészeti, Radvanszky Antal ur a' physi-  
kai és földleirási osztályokban munkás részt  
vevének) ránk nézve azért is igen érdekést,  
hogy az érczészeti osztály egyik gyűlésé-  
ben Zipser hazánkfia maga sítatott a'  
előlülői fény polczra. — *t — y.*

Somogybul: Kaposvárott a tanuló ifju-  
ság, hogy a' nemzeti nyelvcsinosodásban,  
egyszersmind a' latin classicusok ismerési-  
ben sikeresb előhaladást tehessen, melles-  
leg pedig a' német nyelvben is hasznos gya-  
korlást bizonyítson, tudományos társaságot  
állítá keblében, melly minden szünnapon ös-  
szeülend 's az igazgató által feladott tárgya-  
kat már kidolgozva rostálás végett az egész  
társaság előtt felolvassa; minekutána azok a'  
helybeli igazgató vagy jelen leendő oktató  
urak által is helyben hagyatnak, a' jegyző-  
könyvbe beiratván az iskolai év végével ki-  
nyomatnak. A' munkálkodási tárgyak eredeti  
kötött 's folyó beszédi művekből latin 's  
német írók remek fordításiból fognak állani.  
Továbbá, hogy a' szónoki 's elbeszélési ü-  
gyességben is jövendő élükre nézve hasz-  
nos előmenetelt tegyenek, minden ülésben  
más meg más fog bizonyos kötött vagy fo-  
lyó beszédet tartani. Ki magát illy esetben  
's munkáiban megkülönböztetendi 's összeü-  
lések alkalmikor legtöbb új és elavult ma-  
gyar szót fog feljegyezve előmutatni, leg-

több joga leend az előlülői 's egyéb társasá-  
gi tisztségekre 's a' társaság kiadandó köny-  
vében különösen meg fog neveztetni.

Mult oct. 30kán vitatá magyar nyelven  
állításit orvosdoctorrá lehetés végett főnemes  
székely Barra István ur, mint már se-  
bész, szülészeti mester 's arany érdempénz-  
tulajdonos a' m. k. tndom. egyetem nagytere-  
mében 's ez úttal kiosztatá nyomtatott ma-  
gyar Értekezését is „a' természetország lé-  
nyei rokonságáról.“ Ennek belső becsén ki-  
vül kitünő nemzetiségi érdemül vesszük mind  
ez új borostyánosnak mind a' vele rokon-  
keblü, ajku és tollu pályakoszorúsoknak,  
hogy mivel hazai nyelven szólának iskolába  
előszöri léptükkor, hazai nyelven kívántak  
szólni oskolából legutószöri kiléptükkor és  
így doctori repkényre felavattatá ukkor is;  
mert így bár lassu fokoként, de még is  
megnemzetisül az egyetemi orvostudomány,  
a' mi ki és viaszasugárzólag nem kis dicső-  
ségére válik az egész tek. tud. orvoskarnak  
igazgatóstul együtt, mint közvetve mind-  
ezek ápoló hazafi eszközeinek.

(A' vakok intézetit illető jöltevőség).

Schmelek Ferencz végrend. 1 fr., Komisch Te-  
réz végrend. 1 fr., Cossmer Pál végrend. 5 fr.,  
NN. asszonyság Verzár orv. dr. ur által 5 fr.,  
pesti Izraélita község 106 fr. 10 kr., Gr. Ch. Sza-  
nizló tiszt. ur által 25 fr., Szily Erzsébet végr.  
2 fr., tbl. Benyovszky Péter ur 20 darab aranyat  
term. valóságban, Reich Teréz végr. 5 fr., Bauer Mó-  
ricz 25 fr., Posztl Erzsébet 10 fr., Niederreiter Bencze  
1 fr., Fuchsloch Mihály 2 fr., Larisch Katalin 1 fr.,  
Larisch Ferencz 1 fr., 's Papának Anna 5 fr. mind vég-  
rendeletben, Csiky Emánuel 2 fr. 30 kr., zágrábi  
püsp. megyéből 37 fr. 30 kr., t. Esztergom vmegyé-  
ből 68 fr. 30 kr., t. Torontal vmegyéből 200 fr.,  
szepesi püsp. megyéből 37 fr. 30 kr. Tiszáninneri  
helv. v. köv. Superintendentiából 115 fr. 25 kr.,  
Martsitsek Mária végr. 2 fr., Musch Ignác végr.  
5 fr., Klement Leopold 10 fr., Gliviczky Antal 14  
fr., Vudernitz Miklós 50 fr., Semler Anna végr.  
5 fr., Peterka Anna végr. 2 fr. 30 k., NN. ur t.  
Reseta János prof. és dékán ur által 100 fr. mind-  
nyáján váltóban.

A' realitási 's ezüst-lotteria Bécsben oct. 26kán  
történt vonásánál a' 16,163 szám nyeré a' badeni  
kastélyt; 79,714 a' riedi házat; 4381 az ezüst asz-  
talkészületet; 138,735 az ezüst kávé 's thee-készü-  
letet; 53,545 az ezüst dámatóiletet; 86,811 nyert  
2500 frtot; 127,058 nyert 2000 for.; 15,159 nyert  
1500 fr.; 89,830; 88,949; 61,632; 82,076 és 33,072  
számok mindenike 1000 for.; az ingyensorsok kö-  
zül az 1. 5. 6. 8. 14. 's 15. rendosztaly jöve hu-

zásban k  
egy ara

Hi  
tány a'  
zó, az  
Davis-  
Angliá-  
völléte  
négy e  
söt, k  
be jut

A  
kén :  
ni azo  
dolna  
nek a  
szerin  
szük  
hogy  
a' dél  
level  
franc  
társz  
mi c  
melly  
töröc  
lesz  
kere  
csak  
mada  
nek  
Vitt  
te l  
hog  
köz  
drit  
juto  
rok  
láz  
biz  
biz  
tud  
a' r  
dás  
dik  
mo  
bar  
az

zásban ki, 's az ezekben foglalt minden szabadsors egy aranyat nyert.

### A N G L I A.

Hire jött Londonba, hogy Rosz kapitány a' hires és sokáig keresett tengeri utazó, az éjszaki földszarki jeges tengerről a' Davis-utjába szerencsésen megérkezett 's Angliába visszakészül. Négy esztendei távolléte után mind maga, mind emberei, — négy elholtat kivéve — épen térendenek meg sőt, későbbi tudósítás szerint, Peterhead-be jutottak már.

### FRANCZIAORSZÁG.

A' Journal des Débats így ír oct. 17-ikén: Szégyennek tartanók komolyan felelni azon journaloknak, kik minket arról vádolnak, hogy a' spanyol híreket szelidebbeknek adjuk, mint azt bel meggyőződésünk szerint tennünk kellene. Bizonyosakká teszszük olvasóinkat egy ízben száz helyett, hogy mi mindent szórul szóra közlünk, mi a' délszaki hírlapokból, vagy saját egyenes levelezőink által (kivált Bayonneból, melly francia város, mint tudjuk, a' spanyol határszélen fekszik) tudunkra esik; 's hogy mi csak azon hírektől ójuk a' közönséget, mellyek hitelességiben nem bizunk, keveset törődve egyébiránt azzal: micsoda hatással lesznek a' mi, jó vagy rossz, híreink a' pénzkereskedőkre (börsére)? Mind e' mai napig csak a' bilbaoi 's Biscaya egy részbeli támadást lehet bebizonyúlnak 's kétségtelennek tekinteni. Sok oldalról jelentik, hogy Vittoria 's Navarrának némelly kerületi szinté lázongásban vannak. Továbbá bizonyos, hogy e' pillanatban a' Madrit és Bayonne közötti közösülés el van rekesztve. A' madriti oct. 7-iki hírlapok e' hónap 10-ikén nem jutottak el Bayonneba; a' diplomatai kurokat azonban általeresztik; lehet, hogy a' lázadás fejei ezeknek szabad útlevelet vagy biztos kíséretet is adnak; erről még eddig bizonyost nem mondhatunk. Cataloniából nem tudunk semmit. Bayonnei legujabb levelink a' már közlöttekhez ezeket adják: A' támadás a' baski tartományokban nőten növekedik 's már Navarrában is elkezdődött. A' mozgás ez utóbbi tartományban a' fővárosban (Pamplona) kezdődött 's csaknem ugyan azon pillanatban, midőn onnan 1200 katona

indult ki, hogy magát gen. Castanjonhoz csatolja. De Pamplonában még is szerencsésebben folytak a' dolgok, mint Vittoria v. Bilbaoban, mert amott a' hivatalok mind folyvást a' királyné részin állanak, minthogy a' felkölték a' várost elhagyták 's a' falukra áradtak szét. Egyébiránt hire van, hogy Santos-Ladron Pamplona felé közelget, 's noha neki embere nem sok, a' várost könnyen kézre kerítheti, ha katonaság nem jövend annak védelmére, minthogy az ottani őrizet legnagyobb része elhagyá a' tartományt, hogy Guipuzcoát 's Biscayát csendesítse le. Bilbaoból 300 kir. önkénytes indult ki Bergerába 's itt 200 más kir. önkénytessel egyesült, kik oda Vittoriából mentek vala. E' fegyvereseket a' bilbaoi kaptalanak két papja kormányozza, kiknek neveiket még nem tudjuk, 's néhány francia tiszt gen. Castanjon még most is Tolosaban van, 's ott erősödést vár, hogy aztán munkálatit kezdhesse. Innen irt Jauregui urnak (El-Pastor név alatt hires pártvezér) sürgetve őt, hogy haladék nélkül menjen Spanyolországba 's vegye ált a' királyné sergei vezérlését. El-Pastor csakugyan mingyárt útnak is indult. Az egész serget, mellyet gen. Castanjon egy hamar összegyűjthet, legfeljebb 1500 emberre teszik. Ma reggel néhány (francia) carlista tiszt érkezett ide (Bayonneba. San Sebastianból 's azonnal tovább siette Toulousenak, hol már több carlista is gyűlt össze. Ezekre mint mondják az van bizva, hogy a' spanyol carlisták számára fegyvert 's löszereket szerezzenek. Ambár a' mai madriti kurir ide nem jött meg, még is tudjuk, hogy Madrit octob. Sikán csendben volt. Más nap innen 3000 gyalog, ugyanannyi lovas 's néhány álgúnak kelle Vittoria ellen indulni. Egyszersmind szinte hivatalos tudósítás jött a' fővárosba, hogy Carlos Spanyolországba belépett; hire volt annak is, hogy Placenciában, a' portugáli határszélen Carlos kikiáltott, 's hogy gen. Sarsfield, ki Badajozban tartózkodik, hada egy részével Placencia ellen indult. —

Toulonból hire jöve, hogy Görögországban legujabban egy összeesküvés fődözött fel, minek következésiben Kolokotroni, Koliopulo, Griva, Krisioti 's még többben elfogattak.

General Valdes, egyike a' számüzött spanyol jelesebb constitutionalis generálok-nak következő nyilatkozást iktattatott a' párisi ujságokba: Páris oct. 17ikén. Több hirlap azt beszéli, hogy én general Mina-val együtt Spanyolországba mentem; mások pedig, hogy én már Cataloniában vagyok. Ezen soraim költe (datuma) eléggé bebizonyítja a' tévedést, mellybe e' hirlapszerkesztők estek; de minthogy én hazámnak illy terhes körülményeiben enmagam iránt is tartozom politikai hitemnek nyilvános kivallásával: ennél fogvást legyen az ur szíves a' publicumot tudósítani, hogy én csak a' szabadság védelmére fogom kardomat kihúzni hüvelyéből, 's ezen esetben csak azon földimnek leszek szövetségesök 's alárendeltjök, kik 1823ban a' vitézségnek, szabadságszeretnek, 's a' külső beavatkozás gyűlöletének adák bizonyoságit. — Egyébiránt 's a' t. Aláírva: Valdes Ferencz.

#### HOLLANDIA.

A' Handelsblad 's utána a' bécsi Beobachter tudósítanak, hogy hg Schwarzenberg Felix a' hivatalos irományokat, mellyeknek vivője volt, e' hónap 10ikén báró Zuylen van Nyevelt-nek mint ideiglen külügyministernek áltadta. Mingyárt más nap 11 órakor cabineti tanács ült össze, melly delutáni 1½ óraig tartott. A' herczegnek ugyanaz nap szerenéséje volt király Ő Felségénél bemutatattnia.

Oranien hg Ő kir. Magassága sietve tér vissza Haagába, — úgy mond a' Handelsblad, — hogy a' cabineti tanakodásokban részt vegyen, mellyek hg Schwarzenberg Felix közleményinek következésiben tartanak. Mult pénteken hg Schwarzenberg az udvarnál ebédelt, miután előbb Ő Felségénél audientián volt. Más nap ismét szinte két óra-hosszig értekezett a' királlyal ennek cabinetjében. Ez alkalommal úgy hiszik, hathatósan szólott a' herczeg hazánk viszonyairól, 's az ő rendkívüli küldetésének céljáról. Már előbb, úgy mint oct. 13ikén, szólott a' herczeg a' mi külső ministerünkkel is, még pedig szinte hosszasan. — Úgy látszik, a' küldött herczeg huzamosabban fog Haagában mulatni. A' király, köz hír szerint, be akarja a' generalstatusok (országgyűlés) közelgő megnyitását várni, mie-

lőtt valamit határozna. — A' mi hg Schwarzenberg küldetését illeti, az czélra ('s mint látszik sikerre is) hasonlít gróf Orloff korábbi küldetéséhez, mellyről ez akkor jegyzéket bocsáta ki, mellyet a' hirlapokból ismer a' közönség. —

Brüssel, oct. 15ikén. Bowring ur, ki ide a' belga kereskedési ügyeket érdeklő bizománnyal volt küldve, ma Párisba utazott. — A' királyi udvar ugyan oda e' hónap 20 vagy 21ikén fog indulni. — Ujabb nemü telegraphok állítatásáról van szó Antwerp és Brüssel közt, mellyek által e' két város két percz alatt fog egymástól hirt vehetni.

#### PORTUGÁLIA.

A' lissaboni Cronica egyik ujabb száma az Obidost elfoglalt pedroi tiszt haditudósítását közli 's abban az ifjabb Bourmontnak, a' marsal egyik fijának, következő levelét az obidosi volt (migueli) hadi parancsnokhoz, de la Haufsaye nevű francia tiszthez: Lumiarsi palota, sept. 21ikén. Parancsnok ur! Nagy fájdalommal jelentem az urnak, hogy egyeneltlenségek, mellyek a' király 's a' marsal (Bourmont) között e' komoly körülményekben teendő rendszabások felől támadtak, ez utóbbit arra határozzák, hogy lemondását a' királynak beadja, mit Ő Felsége el is fogadott. Gen. Clouet-t a' had fővezérségében már gen. Macdonald váltotta fel. Ezen esetek többeket a' mi tisztársink közül visszavonulásra birtak; mások azonban folyvást itt maradtak, névszerint Bourmont Lajos, ezredes, (az író testvére), Spring, Rochinel de la Hayen ezredesek 's többen. A' marsal mindenkit személyesen szólította fel a' maradásra. — Nem tudom mit fog uraságod végezni; de igen kívánatos, hogy megtartsan az ur a' királynak önmagában egy tisztet, kinek tehetségét 's buzgalmat Ő Felsége olly igen becsüli. Fogadjon az ur . . 's a' t. Aláírva: Vic. Bourmont Károly. — E' levélből kitetszik, hogy marsal Bourmont sept. 21ikén már nem volt migueli szolgálatban, 's hogy elbucszúttát csakugyan Miguel makaessága 's elvakultsága okozta.

#### SPANYOLORSZÁG.

Bayonne, oct. 12ikén: A' mit előrelátunk, bekövetkezett; Vittoriában letartóztatják a' kurirokat. E' szerint csaknem min-

den tudósítás nélkül vagyunk Spanyolország belsejéből. Biztos úton tudósítottunk, hogy Bilbaoban a' lázadás erősödik; sőt hogy a' lázadás fejei támadólag is kezdenek munkálkodni, 's Unceta nevű postaigazgató vezérlete alatt Bergara faluig nyomultak előre. Más oldalról halljuk, hogy Logronjo városa Burgos tartományban (a' város 7000 lakost számlál 's Navarra tartománnyal határos) Carlost kikiáltotta, 's hogy ellene 1200 ember indult ki Pamplonából. Ezen bayonnei leveleket a' párisi ujságok, névszerint a' Journal des Débats 's Courrier Français közlik. A' Moniteur oct. 17ikén még ezt adja hozzájuk: Privát levelek érkeztek Cataloniából, mellyek szerint e' tartomány szelleme általában véve a' királynénak kedvező. A' főkapitány elhatározottan ennek részire nyilatkozott 's fegyveres polgárcsapatokat szerkeztet a' városban belső és külső védelem végett. Pamplonából e' hónap 12ikéről írják, hogy azon hadláb, melly Logronjo felé indult vala ki, hogy Santos-Ladron generalt megtámadja, e' zendítő generalt 32 más támadóval együtt elfogta. A' fő fogolynek más nap kelle Pamplonába érkezni, hogy ott ítéltessek el. A' csata a' két fél között Los Arcos falunál történt, hol a' Károlypártiak részén állott 800 fegyveres paraszt közül 100 halva maradt. — Végre egy 3dik privát levél a' spanyol határszélről jelenti, hogy a' vittoria 's bilbaobeli támadókat marq. Valdespina vezérli, de fegyveresi mindősze sem tesznek többet négy gyenge bataillonál. Valdespinának egy küldöttje, ki Carlost Irunban kikiáltotta, innen e' hónap 12ikén ismét eltávozott; e' várost más nap a' királyné hívei valának megszállandók.

Francia követe Rayneval octob. 10ikén privát audientian volt a' regenskirálynénál, 's neki a' Francziák királyának sajnálatát jelentvén, ennek meghagyásából egyszersmind azon nyilatkozást is tevén, hogy Ő Felsége a' Francziák királyától mint barátjától, szövetségeseitől, rokonától és jó szomszédjától minden segedelemre számot tarthat, mit leánya thronjának fentartására bármilly körülményekben is kívánni jónak látna. — A' királyné e' nyilatkozást a' köszönet, barátság 's bizodalom viszonti kifejezésével fogadta. — Gen. Sarsfield, több más főkapitány

's főhivatalbelivel, hódolatát a' királynéhoz beküldötte. — Santos-Ladron a' támadó carlosisták egyik vezére agyon lövetett. —

Maga a' madriti ujság következőleg adja a' tartományi dolgokat oct. 12iki számában: E' hón. 3ikán estve mozgás történt Bilbaoban a' spanyol törvényes és egyenes koronaöröklés ellen. A' biscayai corregidor 's egyike e' tartomány követeinek kénytelenek lettek megfutni. A' zaj közt egy fiatal ember, az említett követnek sógora, életét veszté. — Vittóriában oct. 7ikén hasonló mozgás történt hasonló czéllal; a' főbb indítók letartóztatták a' francia postát, a' madriti levélkurirt 's valamennyi postakocsikat. Logronjo, ugy látszik, követte a' példát. Azon tudósítások szerint, mellyeket eddig a' kormány e' történetekről vett, az említett városok környéki csendben maradtak, mivel bennök, valamint az ország egyéb, háborítatlan esendü lakosiban, a' legjobb szellem uralkodik. — A' rendbomlások a' kir. önkénytesek néhány tiszteitől eredtek, kik t. i. e' katonaságból többeket elcsábítottak. Bilbaoban a' mozgást Zavala brigadier és marquis Ermua; Vittóriában Vera Stegny ezredes 's az ottani és vidéki önkénytesek; Logronjiban pedig don Santos-Ladron nyugpénzes haditiszt koholák 's vezérlik. — Továbbá S. Domingo de la Calzada helységben az ottani kir. önkénytesek vezére don Narziso de Arias hasonló támadáspróbát tett, de célját a' hivatalok szilárdsága 's a' környékbeli jó szellemü royalisták vonakodása miatt nem érhetvén, Najerába fordult, holott is néhány önkénytes csatlakozott hozzá; de mivel e' városban sem látta magát bátorságban, a' szomszéd falukra szökött ki. — E' tettekhez nem kell semmi commentar. Egy lázadaskedvelő 's békülhetetlen párt, melly törvényinket, csendünket 's jóllétünket boszús szemmel nézi, 's melly azon fejdelemnek, kit gyászolunk, királyszéke ellen már 1825-ben összeesküdött, törekszik a' nemzetet a' polgárháboru minden iszonyaiba keverni, az ünnepélyes esküt, mellyel az e' folyó évi jun. 20iki cortesben az összegyűlt nemzet II. Izabella királynénak hódolt, megsemmisíteni, 's a' jóllét azon reményeit, mellyek a' spanyol földön ismét keletkezni kezdé-

nek, még virágjokban elfojtani. De e' veszály-terhes szándékok nem fognak teljesülni. A' hazának egyetlen kitünőbb embere, a' királyné hiv hadának egyetlen katonája, egyetlen hivatal sem esküdött mind eddig az árulás zászlóihoz. Ezen, a' talaveraihoz hasonló mozgások kezdőknek gyalázatjára 's bünhődésre hasonló véget is fognak érni. A' kormány megtette a' kellő rendszabásokat, hogy ama' lázadásról meglátogatott helységek a' békének és csendnek, mellyre olly nagy szükségök van, ismét birtokába jussanak, a' gonosztevők és czinkosaik pedig érdemök szerint megfenyítettessenek. —

Verasteguy a' vittoriai támadás feje, következő hirdetményt üttetett ki az utzaszegletekre: Alava lakosi! A' jóktól ohajtott 's a' gonoszoktól rettegett nap végre elérkezett. Az üzőbe vett 's általatok még tovább üzetendő párt minden lehető formát vett magára, még a' tiéteket is; megsérti a' törvényhozói hatalom elmellőztével az ország alaptörvényit, 's elmozdítja a' királyszezből a' Bourbonok legjobbját, olly fejedelmet, kinek jussai kégségtelenek; 's így minden jó Spanyolnak legdrágább reményeit igyekszik megcsalni. E' pártnak czélja nyilvános elöttetek; nem más az, mint istenkáromlás, a' papság elüzése, a' szent cerimoniak eltörlesztése, a' gondolat rabsága, az erkölcstelenség, minden szenvedélynek féktelenítése, boszulás, orozás, gyilkolás, minden bűnnek fenyegetlensége, szóval az oltárnak és thrónusnak feldulatása. A' magas fejedelem, számkivetésének helyéről, protestált a' kormány törvénytelen tettei ellen, mellyek őt csúfosan akarák kizárni természeti jusaiból, olly jusokból, mellyek őt az ország (monarchia) törvényinél fogvást illetik, 's mellyek fentartására neki a' királyok és császárok segedelmöket ajánlották. Ő most, bátyja halála után, parancsolja nektek, nyuljatok fegyverhez 's emeljétek a' királyszezre a' derék fejedelmet, senyor don Carlost Bajtársak! keljete fel; a' mi törvényes (legitim) urunk az, a' ki hí. — Jogosság (Rechtlichkeit), royalismus és hiveség legyenek jelszavatok. Hallgassátok a' királyt, kit ohajtotok; ő volt az, ki a' tartományokba törvényes helyetteseket rendelt privilegiumink fentarta-

tásokra. Alavabeliek, töletek függ a' spanyol királyszez. Ti catholicusok vagytok, az istennek ügye hí titeket. A' mi ohajtott királyunk reményli gyámolotokat, hogy a' liberalis csordát megsemmisítse. Éljen V. Károly! Éljen a' mi felséges urunk! — Vittoria, oct. 7ikén. Verasteguy Bálint.

Saragossa, oct. 19ikén estve 9 órakor. Arragoniában folyvást a' legmélyebb csend. Midőn ide a' Bilbao és Vittoriában kiütött lázadás hire jött, egy küldöttség mene nyomban a' kormányzóhoz, gr. Espeletá-hoz, 's neki a' királyi monachus (don Carlos) ellen 11—12,000 önkénytes segedelmét ajánlá. Ezen önkénytes sereg csakugyan összeállott 's a' cortes idejében szolgált constitutionalis tiszték által vezéreltetik. — Egy madriti levél oct. 12ikéről jelenti, hogy egy az előtti napon a' királyné előülte alatt tartott ministeri tanácsból parancs ment a' tartományi főkapitányokhoz, hogy minden fegyverben elfogott carlistát nyomban lövessenek agyon. Rayneval ur bevezeté Mignet urat a' királynénál, 's ez a' Francziaország által szükség esetére ajánlott segedelmezéstől épen nem vonakodott ugyan, de úgy hitte, hogy a' had hivesége mellett a' két tartományban kiütött háborgásnak csakhamar véget kell érnie. A' hir szerint don Francisco kir. hg. 5000 emberből álló sereggel a' carlisták ellen ki akart indulni; mondák azt is, hogy a' portugáli határszélen vezérkedő gen. Sarsfield 8000 emberrel, kik között 2000 lovas, a' hggel egyesülni készült. Ezen esetben Sarsfield főhadiszállása Valladolidba, az infanté pedig Burgosba fogna esni. A' dolgok szokott folyama Madridban ismét helyre állott; a' színházak már nyitvák, 's kivevén a' támadás ponti felé induló katonaság mozgását, minden a' legmélyebb béke színét viseli. Oct. 11ike éjjelen egy hirdetvényt ragasztának ki Zea ellen. — Ezen, mint látjuk, kedvező hírekhez a' bordeauxi Indicateur még többet hoz. Névszerint Bayonneból octob. 14ikéről jött levelek után jelenti, hogy Tolosában hirdetvény tétetett közzé, mellyben rendszabások adatnak a' rend és csend fentartására, jelesül indítható önkénytes csapatok szerkeztetése ajánltatik. Illyes egy csapat már össze is állott. A' hirdetvény igen keményen rója meg a' bilbaói



számát mindössze 15,000-re teszik. Három ezer guipuzcoai támadó, kik Villarealban táboroztak, octob. 11ikén parancsot kaptak hogy menjenek Bilbaoba, hova ezek csakugyan el is indultak, csak 300 embert hagyván Segurában. Vittoriában minden lovat 's igen sok öszvért lefoglaltatott a' „junta gubernativa“, kétségkívül mint általa a' most következő nagy hadi tettekre használandókat. —

#### GÖRÖGORSZÁG.

A' smyrnai francia ujság következő híreket közöl Naupliából, mellyekben csak a' nevek látszanak hibásan írottaknak: a' regenség minden kitelhető szorgos igyekezetei mellett is Görögország nem olly gyorsan halad a' jó reformok pályáján, mint eleve reménylék. A' nép többsége ugyan ez ujon szerkeszkedő kormány részén áll; de megcsalatkozott hir- és dicsvágy az elégtelenség számát naponként neveli. A' regenség tolmácsa, Francilis (talán dr. Franz?), örök-re száműzetett a' görög statusból, mint volt alkotója egy koholmánynak, melly ki akará a' hatalmat a' regenség kezeiből csikarni 's azt névleg egyedül a' még kis korú fejedelemre ruházni, midőn aztán gróf Armanperg első ministeri czímet fogott volna nyerni. Alig kell mondanunk, hogy e' cselszövényekben sem gróf Armanpergnek sem más jelesebb férjfiúnak legkisebb része sem volt; Francilis fontos fölfedezéseket tőn a' dologban 's a' kormány a' büntársakat (kiknek elfogatásokat már említők?) ismeri. General Kabaczi (?), az orosz követ, mint illyen a' királynál és regensségnél bemutatott, 's minden, egy nagy hatalom képviselőjét illető, ünnepélyelőn fogadva. — Syrából sept. 18ikáról írják, hogy Tinos szigetnek lakosi csupán kénytelenségből hódulnak az új görög kormánynak 's a' sziget főbijeitől bujtogatva újabb engedetlenségre vetemülnek. De ez úttal várni lehet, hogy a' kormány megteendi a' szükséges keményebb rendszabásokat, mellyek eddigi igen is szelíd hatásának több tekintetet szerezzenek. Hivatalosan tudták itt (Syrában), hogy egy Candiából jött hajó a' mykonei vizekben (görög tengeri rablók által) kiraboltatott; két embere e' hajónak kikerülve a' rablók figyelmét, vízbe ugrott 's szerencsésen partra ért.

A' syrai hivatalok nyomban lépéseket tettek, de mellyek eddig sikertelenek voltak; a' kormányzó hihetőleg ki fog egy vagy két hajót küldeni, hogy azok a' gyanús vizekben czikázzanak. — A' török pénz elültatása Görögországban nagy beszűjokra volt az e' földi hamis-pénzverőknek, kik a' török pénz nyomatait nagy könnyűséggel tudák utánazni. A' kereskedésre nézve e' rendszabás igen jó hatással fog lenni. Ugyancsak Görögországban a' regenség pártfogása alatt vállalkozók állanak össze több rak-hajó (Packetboot) megindítatására. Névszerint négy illyes hajó Triest, Livorno és Marseille; kettő Candia és Alexandria 's ismét kettő Syra és Smyrna között fogna járni. A' közösülésnek illyes könnyebüléséből sokjót reménylenek Görögországra nézve. — A' király folyvást utazgat; mi újabb jele, hogy az említett 's nem rég fölfedezett czimborázkodások igen csekély körűek 's hatásuk voltak.

#### ELEGY HIREK.

Octob. első napjaiban verekedések történtek Antwerphen az oranisták 's hazafiak közt, 's a' zaj komoly rendbomlásokká kezdett vala fajulni, azonban a' városi előljárási erős viselete 's a' város utczaín folyvást száguldó lovasörség a' csendet ismét helyre állítá. Teichmann tartományi kormányzó egy hirdetvényt bocsátott ki oct. 10ikén, mellyben minden panasz kihallgattatását, mindennek részrehajlatlan igazságot 's eff. ígér, 's a' lakosokat a' rend és törvény tiszteletére szólítja fel. — Oct. 18kán, lipesei ütközet évnapján födöztetett fel Münchenben azon obeliszk, mellyet a' mostani király részint az ellenségtől nyert, részint navarini álgukból a' francia nagy baddal 1812ben elvesztett 30,000 Bajornak emlékeül állítatott. A' talpazati felirásokat maga a' király készítette; a' 4dik lapon ez áll: Ők is a' hazáért haltak meg. — A' schweizi szövetséggyűlés oct. 15. mind a' Schwyzbe, mind a' Baselihe küldetve volt szövetségi megszálló sergeket visszahuzatta, melly alkalommal egyszersmind az összes schweizi néphez és katonasághoz hirdetvényt bocsátott ki. Egyébiránt a' szövetséggyűlés szétoszlani készült 's ülésrekesztő munkáival foglalatalkodott.

Bank-részvény oct. 30ikán 1199 $\frac{1}{2}$ .